

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
horá
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
horá
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér aora 15 kr.

A király körünkben!

Ő császári és apostoli kir. Felsege folyó hó 15-én délelőtt 10 óra 55 perczkor érkezett Dévára. Ez idő óta az erdélyi részek minden hű lakójának figyelme az ős Hunyadvármegye e kis városkájára fordul, — vágyva várva a perczet, midőn az ő határán fog áthaladni a szeretett Király! — Az üdvözlések öszinte hangja, melylyel köszöntve lett e kies városkában az egyházi és politikai testületek részéről, e hazarész fiainak érzelmeit is tolmácsolta s mennél előbbre halad a Felség a régi fejedelmi városok: Gyulafehérvár és Kolozsvár felé, — az ősi dicsőség emlékeivel tett s a királyi kegy oly sokszor tapasztalt hatásától lelkesített nemzet mind inkább és mind lelkesebben köszönti királyát. Méltán ohajtjuk a költővel, hogy:

*Lelje népe boldogságán örömet,
Hír, szerencse koszoruzza szent fejét!*

Öngyilkosság és nevelés.

A mi élet, a mi vidámság, a mi öröm, a mi vágy, a mi remény van, azt mind kifejezi ez az egyetlen szó: ifjuság. S viszont a mi hervadás, a mi komorság, a mi fájdalom és a mi kétségbeesés van, azt mind magában hordja az ifjuság.

Különös találkozás az ellentéteknek!

Különös, hogy az az ifjuság, mely rajong, lelkesül, szeret, melyhez szép remények, édes álmok fűződnek: mindig számlál sorai közt olyanokat, kik egyszer csak megunják, meggyűlölik az életet, a világot, az embereket s reményvesztetten szabadulni akarnak attól.

Most, midőn az öngyilkosság annyira napirenden van, hogy vissza kell borzadjon, a ki minden egyes esetet figyelemmel kísér és számon tart: nem lesz érdektelen, ha feltesszük ama kérdést: mi lehet az öngyilkosság oka s miért rágódik e féreg épen az ifjuság életerős fáján leginkább?

Nem hiába mondják, hogy az a szellem, a mit a gyermek a szülői háznál magába szív, kihat egész életére, — az alakítja egész jellemét. Ma-

gam is hajlandó vagyok azt hinni, hogy ez az egyetlen elhatározó tényező az egyes emberek életében. Hajlandó vagyok hinni, hogy a szülői háznál nyert nevelés helyes, vagy helytelen irányára virágoztatja fel, vagy teszi semmivé az ifjuság jelenét és jövőjét.

És ha már ez így van: akkor az öngyilkosság gyökérszárait is a nevelésben, helyesebben mondva, a ferde, felszeg nevelésben kell hogy keressük.

Láttam ifjut, ki a legnagyobb kényelemben nőtt fel. Nem volt kívánsága, mit a szülők megtagadtak volna. Akarata mindig teljesült, még ha áldozatok árán is. Mindenki kényeztette, boldognak mondta.

Egyszer azonban vége szakadt mindennek. A nyomoruság árvizei reá zuhantak s eltemették a moeskos, a ronda iszap alá. Azt mondták róla: nem volt megedzve, előkészítve az életre. Nyugodjék békével.

Láttam ifjut, ki már gyermekkorában megizelte a szenvedések kenyerét, ki önére jén küzdött, tanult s képzett emberré vált. Szülői, körülötte levő rokonai, barátai, ismerősei egy jövőző nagyságot láttak benne. Folyton biztatták. Megsejtették vele, hogy benne látják a család büszkeségét, jövőzőbeli oszlopát, roményök testesítőjét. És ez az ifjunak olyan jól esett. A vágyak, a remények szárnyakat kölcsönöztek neki, melyekkel beakarta repülni az egész mindenséget. Álmodott nagyságról, fényről, dicsőségről. Oda ment, a hol megszerezheti mindezt és soha többé nem tért vissza.

A ki a napba néz, megvakul.

A ki reptüni akar és nincs szárnya hozzá, menthetetlenül megüti a lábait és pedig annál érzékenyebben, minél magasabb az a pont, honnan repülni próbál.

Es ez természetes is.

Mikor látja az az ifju, kihez a feleségizott remények, kívánalmak hozzá fűződnek, hogy ő nincs amaz eszközök birtokában, melyek őt vihethetnek, ragadhatnak a végtelen magasságig: kétségbeesve a másik szélsőségbe, az alatta levő örvénybe dobja le magát.

Es láttam ifjut, ki könnyelműen itta a gyönyörök habzó serlegét s lázas sietséggel szakította az élet virágos kertjéből a legszebb példányokat. Azonban mindennek megvan a maga határa. Az ifju elverte, tönkretette vagyonát, magát, becsületét; megmérgezte egész életét. Az embereket, kik nem hittek benne, meggyűlölte. A világot, mely megvonta tőle a gyönyöröket, megátkozta; — golyót vett és agyába röpitette. Oh, ha lett volna, a ki megmondja neki: a megtérés soha sem késő.

A mi azonban minden öngyilkos kiváló jellemvonása, az, hogy nincs hite, nincs reménye. Nem bízunk többé Isten hatalmában, bölcsességében, szeretetében; nincs reménye a jövőhöz, mely a jelen sötéttségét himporával behintené, sugaraival bevilágítaná s elhagyatottságában, kétségbeesésében az egyetlen szabadítóhoz: a halálhoz folyamodik.

A hit: élet. A remény: örökkévalóság.

Neveljétek szülők gyermekeiteket hitben és reménységben, ha azt akarjátok, hogy éljenek s bennök és általok ti is éljétek.

Táncmulatságok.

Ez a kicsiny, kedves város, ez a Nagyenyed, melyről az mondatik, hogy a világ közepe, mostanság oly gazdag mulatságokban és pedig táncmulatságokban, hogy bátran lehetne a táncmulatságok középpontjának is nevezni. Ha minden város Nagyenyed példáját követné e téren: közönsége nem volna kénytelen a nyár forró napjaiban agyonunni magát, mert meglenne szórakozása, időöltése — bőséges mértékben. Imé csak most gyönyörköd, élveztünk és táncoltunk a műkedvelők által rendezett két zeneestélyen, csak most éltük át a kereskedő ifjuság augusztusait; csak most táncoltunk össze a ref. templom kicsinosításának javára egy száztizenöt forintot és már megint mozog a tollam, hogy ne is egy, hanem két mulatságról írjak egyszerre ennek a nagy zarnoknak, a „Közérdek“-nek.

Az Ur 1887-ik esztendejében szeptember 4-ikét szám-

TÁRCZA.

— I. Ferencz József apostoli királyunk Ő Felségének legmagasabb dévai látogatása alkalmára. —
1887. szeptember 15.

Irtá: *Kerekes Sámuel.*

Légy üdvözölve felséges királyunk!

Légy üdvöz itt, hű népeid között!

Szentelt e földnek mindenik göröngye,

Mit honi vér patakja öntözött.

E drága földön hódolattal állunk:

Légy üdvözölve felséges királyunk!

Lejárt a harezok rémitő tusája,

Áldozni vért nem kér a küzdelem;

A béke napja süt le szép hazánkra.

— Ragyogjon is sugára szüntelen! —

A koronának büszkesége, éke,

Ha nemzetek közt összetart a béke!

Légy üdvözölve felséges királyunk!

Hódolva áll a hon trónod körül.

Népjog, szabadság vérté közt a nemzet

Az alkotmány bástyáinak örül.

Szabad hazában hódolattal áldunk:

Légy üdvözölve felséges királyunk!

Ápold tovább a béke lágy ölében.

A tudomány nemes virágait;

A szent igazság oltár számolyánál

Gyujtson világot itt a tisztá hit!

Közszellem árja járja át a népet

Hogy áldva áldjon minden tagja *Téged!*

Légy üdvözölve felséges királyunk!

Tied szívünk, *Tied* — ha kell — karunk,

Éretted élni keblünk hön ohajtja,

De hogyha kell; *Éretted* meghalunk!..

— Szólíts, parancsolj, mindig készen állunk:

Légy üdvözölve felséges királyunk! —

Geni inkognitoban.

Ő érez, ő gondolkozik;

Ő boldogulni már nem tud soha...

(A mai szellemes világban

Nem boldogul az ostoba!)

Egetverő nagy hangokon

Azt mondja mindig, szüntelen,

Hogy lángoló keblén kívül

Szent érzés máshol nem terem.

Lehordja sokszor a világot —

A sors mily igazságtalan!

Mily rengeteg sok ferdesége

S tömértelen hibája van!

Pelda okáért: azt kívánja,

— Miféle óhaj lehet ez?!

Hogy „teljesítsd hiven, mire

A hivatásod kötelez.

A kötelesség mindig első!

— Ej, sors, miért incselkedel?..

Miért tanítsz te ilyen elvet,

Mely szívet, elmét ingerel?..

Hisz ez csupán csak gépiesség —

Csupán efféle!.. Semmi más!..

Hát nem elég az üdvösségre

Az érzelem s gondolkodás?..

— Ő érez, ő gondolkozik,

Ő boldogulni már nem tud soha!

Nagy jajveszeklés közt beszéli,

Hogy a világ mi mostoha!..

Ő lelkesült kapaszkodással

A dicsőséget éhezi —

S az emberek hitvány világa

E munkát észre nem veszi!..

A nép miért szerethet úgy

Egy „sáppadt arcú“ rosz poétát.

Ki egyszerű hangon meri

Siratni multja omladékát!

Ki nem hirdeti szét világra,

Hogy érez és gondolkozik,

Csupán csak néma szenvedéssel

Egy jobb jövőről álmodik.

S miért szerethet a közönség

Inkább csak olyan dolgokat,

Mikben van egy kis összefüggés,

S ezimök nem „örült gondolat.“?

De ő?.. Ah dicső égi módszer! —

Mindent szeret, mi zavaros;

látuk. A nap már a reggeli órákban oly fényesen sütött, ragyogott, hogy nem volt valami nagy bölcsesség szép dőlőtanra és kellemes estvére következtetni. Mindenki előre láthatta, hogy az egyházi táncmulatságra felséges idő ígérkezik; de azért a bucsuzó nap, jóllehet a mulatság kezdete délután 3 órára volt kitűzve, nem láthatott annyit, mint a mennyit szerettük volna, hogy ez időtájtban lásson. A mozsárgyuk jeladó hangja csaknem nyomtalanul enyészett el a tiszta, felhőtlen légtelenben. Mindössze négyöt család, a szép számú rendezőség és egy pár táncolni vágyó ifju volt jelen. Az arczokon komolyság, ridegség, bánat ült. A jelenlevők kezdték restelni, hogy megjelentek a vágyó, reménykedő, dobogó szívek lüktetése csendesebbé vált. Csak a pénztáros ült és várt nyugodtan kicsiny asztala mellett; csak az ő arca nem árult el esügetettségét, pedig már negyedfél óra óta inkább csak ült, csak ült... csak ült... Ő, mint a város szülője, tudta jól a város intelligenciájának szokását, mely ilyen alkalmakkor csak várat... csak várat magára s ezért a jó reménységgel egy pillanatra sem hagyott fel.

És nem is csalatkozott. Reménységének meglett a kívánt és várt beteljesülése.

Az égető nap alig hagyta el a láthatárt és kezdett jönni, tolni a közönség, úgyhogy néhány pillanat alatt megtelt a táncszal és a hosszú asztalok mellett, vidám beszélgetés és telt pohár közt hangzott az élet. Kegyes felülfizetők sem hiányoztak, kiknek névsora hadd álljon itt, hirdetve lelkük nemességét, keblök buzgóságát s azt a nagy érdemet, mely minden nemes tett, minden áldozat nyomán fakad.

Ifj. br. Kemény György (Lándor) 5 frt, Fülöp János (Sepsiszentgyörgy) 2 frt, id. Gáspár János, Salmen Frigyes Munkácsi Zsigmond szintén 2—2 frt, ifj. Gáspár János 1 frt 50 kr, Szilágyi Farkas, Keresztes Áron (M.-Ludas) Sebastyén József (M.-Bogát) ifj. Winkler János, Márton János (Ny.-Sz.-Anna), Lázár Károly, —s—r, Sebesi Zsigmond, br. Kemény György, br. Bánffy Jenő, Uranovics Sándorné (Muraköz), Folyovich Sándor, Drágomán Domokos, Kovács Elek, özv. Szász Pálné (Sárd) 1—1 frt, Papp Gyula, Pongráz Géza, dr. Jenei Elek, Szécsi Ferencz, Kovács Árpád, Lőrincz János, Barabás Samu, Szilveszter Róza, Bodola Lajos, Bartha Lajos, Váralyai József, dr. Kovács János, Székely Ferencz, ifj. Kiss Károly, Binxné, Varró Ferencz, Zajzon Lajos, Harmath Miklós, N. N. hadnagy, Bodor Lőrinczné, K. F. hadnagy, Zeyk Dániel, Abend Emilia, dr. Szontag, dr. Magyar Károly, dr. Farnos Dezső, Lieblich hadnagy, Müller Mihály, Sándor Károly, Végh Sámuel 50—50 kr; Reich Mihályné 30 kr, összesen 44 frt 80 kr. Az összes bevétel 185 frt 30 krt tesz ki, melyből a 71 frt 54 kr kiadást levonva, marad tiszta jövedelem: 113 frt 76 kr.

Ez a szept. 4-én tartott jótékonykezélu mulatság fényes eredménye, mely nagyrészt ugyan a közönség meleg érdeklődésének és nemes áldozatkészségének köszönhető, de melyben nem kis része van a rendezőség ügyességének. A ki tudja, hogy e mulatság, melynek megtartása már ezelőtt hetekkel el volt határozva, mily nehezen indult kerékvágásba s csak a Szilágyi Farkas eszélyességének, és tapintatos eljárásának köszönhető a felvetett, de pillanatra zátonyra jutott eszme megmentése; csak az ujonnan választott bizottsági tagok fáradhatatlan tevékenység hozta helyre a mulasztást, rázta fel hidegségéből a közönyt, az nem vonja és nem vonhatja kétségbe állításom igazságát. A bizottsági tagok közül különösen Benedek Gábor

Ir is olyat, mit érteni
Egy istenségnek is bajos.
Felséges ész!.. Igy ő beszéli
Hogy senki őt nem érti meg —
S hogy ő soha, semmit sem értett,
Igy nem tűnik fel senkinek.
Világ! mutasd meg, hogy olyan vagy,
Ki mindig érdemet fizet!
É szerencsétlen még dühében
Felgyújta a tengervizet.
Ő érez, ő gondolkozik,
Ő boldogulni már nem tud soha —
Ő félreértett röpke lángész,
De jól felismert ostoba!..

Szabó Jenő.

A nagyenyedi ref. templom története a 16-, 17- és 18-ik században.

(Folytatás.)

A virágvasárnapi pusztulás alkalmával megolvadt 3 harang összeszedett darabjaiból az 1705-ben öntött kisharang mellé, a templom helyreépítése ideje folytán, még egy tíz mázsa súlyu igen értékes érezharangot szereztek. A század első felében az enyedi templom tornyában csak ez a két harang volt.

Állítottak be toronyórát is s ezzel a templom és torony helyreállításának s berendezésének három évtizedre elhuzódott fásztó és költséges munkája, 1735-ben befejezést nyert s a megpihenés ideje következett.

pénztárosi illeti elismerés, ki hét órán keresztül oly türelemmel, oly kedvvel ült asztala mellett és árulta, adta a jegyeket, mintha nem is volna fiatal, házassalni való ember, kinek vére a zene hangjaira gyorsabban kering s lábai önkénytelenül is mozgásba jönnek. — Kérem, hét óra hosszat ülni, egyhuzamban, egy helyen, nem kicsiny feladat!

A négyeseket 60—70 pár táncolta s mozgott a láb a többi nóták alatt is élénken. Ejjélkor azonban már vége volt a táncnak. A lámpák rendre-rendre kezdtek kialudni.

A zaj kisebb és kisebb lett. A kedv, a vidámság végre is egy asztal köré szorult, hol a „Fölfelé megy borban a gyöngy“ kezdett dal éjjél után 3 óráig járta.

Vajjon mit és miről álmodhattak ezalatt azok, kik puha párnájokon csendesen aludtak?

A másik mulatság, mely létrejövését az itt átvonuló 51-ik és 63-ik ezred tisztikarának és a város érdemes polgármesterének köszöni, kedden, folyó hó 6-án, délután 5 órától este 9 óráig volt. A 63-ik ezred katonai zenekara már öt órakor hozzá kezdett a szebbnél-szebb darabok játéssához s a kellemes hangok nem tévesztették az irányt. A sétatérrel behatoltak a városba s onnan oly szép számú közönséget csaltak ki, hogy annyit nem egyhamar láthatni a nagyenyedi sétatéren. A közönség szép számát különösen emelte az a sok katonatiszt, mely e mulatságban a szó valódi értelmében grassált. Köztük volt két tábornok is.

Ugy szürkület tájon megkezdődött a tánc s ritkaság olyat látni, a milyen jó kedvvel és fesztelennül folyt. Kovács Gyula polgármester most itt, majd ott mutatta magát s rendezői tisztét oly kitünőleg betöltötte, hogy nemcsak a városi közönségnek, de a vendég katonatiszteknek is egy igen kellemes, élvezetes és emlékezetes estét szerzett. Négyes csak egy volt, de annyian táncolták, hogy a meglehetősen nagyszámu tánczterén alig fértek a párok egymás mellett. A zenekar játékát mindenki dicsérte, darabjait megújrázták s mikor belefogott egy jó csárdásba s a mulatság végére oda tette a pontot a Hunyadi indulóval: akkor az éljenzés és taps általánosan is kitért.

Kilencz órakor, bár porral fedetten, de azon kívánsággal ment haza mindenki, hogy vajha itt maradnának még azok a katonák, hogy élveznénk többször — igen sokszor annyit a joból, mint élveztünk ez estve.

Úti naplóból.

— III. Velence. —
(Folytatás.)

Több óra hosszat állingál hajónk, míg a dogana (kikötői rendőrség) tisztjeivel igazítanak s majd aztán a már sekélyesedő laguna czölöppökkel jelölt keskeny újtára fordíthatják a nagy hajótestet. Egy sziget, egy néhány épület, kupolás templom előtt halad lomhán az égető napon a már elszintelenedő vízben a gőzös. Köröskörül csinos házak, nyaralóféle építmények, de sehol semmi mozgás, semmi élet. Mintha elhagyták volna lakói a csudás Velencét; mintha valahol a mesebeli hetedik tenger hetedik szigetén volnánk, mintegy várom már, hogy a mély némaságot egy boszorkány váratlan üvöltése, vagy tündérszellem szárnyalásának édes suhogása váltsa föl.

Az utca két házsora minden part nélkül egyenesen a vízből emelkedik fel, le van téve a vízre, csakhogy nem úszik. De a hajó alig észrevehető mozgása könnyen megadja azt az illúsiót is, mintha Velence palotáival, templomaival, házsoraival együtt elkezdene himbálozni a

A pihenés ideje azonban nem volt hosszas s főleg nem volt gyász nélküli, mert 1738-ban, egy újabb országon pusztító ragály, Enyed város lakosságát s így igen természetesen, a templom híveit is hatalmasan megtizedelte.

Mint e történelmi vázlat folytán már említve volt, a kijavítás alkalmával a r z a t a templomban nem építetett, csak a régi kis kar állítottott helyre.

A hazai állapotokban, lassanként rendezettség következett be s vagyoni s másnemű romlásait az enyedi főiskola is helyreépítetvén, a tanuló ifjuság, a 18-ik század harminczas évein kezdődőleg, az ország minden részéből, de főleg a messzi székelyföldről az enyedi főiskolába, ugy szólván özönlenni kezdett.

Ebből csakhamar az következett, hogy a tanuló ifjuság a templomban csak nehezen fért el s a részére kijelölt helyről [a templom kishajója] „a templombeli actiókat“ nem igen hallhatta. Ehez járult, hogy ugyanezen időkben, az enyedi polgárság és főleg a havas-vidéki oláhság között kifejtett gyakoribb üzleti érintkezések következtében, a kispap Enyeden örvendetes élénkséget kezdett nyerni.

Ezen körülmény az iparos tanoncok és segédek elszaporodását idézte elő, kik legnagyobb részben ref. vallásuak voltak, minthogy a város lakosságának túlnyomó része is ekkor már az ev. református anyaszentegyház hive volt.

Ezek számára is a templomban külön helyről kellett gondoskodni.

De meg a rendes hívek száma is folyton és jelentékeny mérvben emelkedett.

tengeren. S valóban könnyen elképzelhetjük a paloták himbálását, hisz mindannyian oly könnyedek, kecsesek. Még a Doge-palota is bir a könnyedség látszatával a rá lehelő vörösses szinnél fogva, bár építése különben alaposan kifogásolható, minthogy legalól van az oszlopsor s úgy jön a könnyű alsó részre a nagyobb és tömörebb fal s így nehézkes és nyomott, de részletekben kivált esti világítás mellett mindazáltal bájos, nagyszerű alkotás.

Épen a Doga-palotával szemben állapodik meg valahára déli 2 óra után a pokoli módon áthévelt hajó. Egész sereg gondola sikklik hozzánk. Mindkét végén hegyesen elkeskenyülő vajt teknő; közepén kis házikó, mint a mi hintóinknál, ablakkal, saluval, vagy egyszerűen csak vászon ernyővel, hová két lépcsőn megy le az ember. Színe mindegyik gondolának ünnepélyes sötét fekete. Ez itt a fiaker, az omnibus. Százával sikkliknak keresztül-kasul az utcán, ki jobbra, ki balra, a csinos magatartásu gondolástól rendkívül könnyedén és ügyesen hajtva. Tehát van mégis mozgás ugyan, de nesztelen, zajtalan az is. A nagy városok kocsilármája után a szintén nagy város, Velence utcáin az evezők halk csapása a gondolások egy-egy halk jeladása egymás kikerülése végett, s a paloták lépcsőzetéhez, vagy az előttük álló színes kikötő karókhöz ütődő habok loccsanása azt a benyomást teszi reánk, mintha titokban kellene itten mindennek történni, vagy mintha nagy halottja volna a gyászoló városnak s nem volna szabad hangosan szólani sem. A gondolásnak horgával kikötni segítő koldus is némán tartja kalapját a centesimoknak. A palota lépcsőzetén némán jelenik meg a szobaleány is, hogy szőnyegterit sen lábaink alá szintén egy néhány centesiméért, mint egykor elődje a palota hercege és hercegnője érkezése alkalmával, kik azonban rég elköltöztek innen más vidékre, vagy talán a más világba, itt hagyva fényes termeiket muzeumnak, üveg- és mozaik-raktárnak, kasszárnyának, izléses butoraiak s molyának, a szúnak és az ide tolongó idegen bémész merengésének. Azért olyan gyászos talán itt minden; s mindazáltal oly bájos, oly varázsszerű, mint sehol. (Folytatás következik.)

LEVELEZÉS.

Vajasad, 1887. szeptember 15.

A „Közérdek“ 37-ik száma vegyes hírek rovatában emberölés határkárosítás következtében cím alatt egy cikkeske jelent meg, mely az igazsággal nem lévén mindenekben meggyező s annak kigaizítás nélküli hagyása könnyen félreértésekre szolgálhatna alapul, mert ezen cikk írója, vagy nagyon elfogult, vagy a helyi viszonyokkal teljesen ismeretlen, midőn így ír:

„A vajasdi lakosok, kiknek kevés legelőjük, hagyományos viszálykodásban élnek az e tekintetben szerencsésebb krakkóiakkal, kik mindig résen kell álljanak, hogy legelőjüket a nagyobb károsítástól megvédjék.“

Már ebből épen semmi sem igaz, mert egyfelől a vajasdiaknak megfelelő nagy legelőjük 340 holdon felül van, a mennyi a krakkóiaknak — kivéve erdei legelőjüket éppen nincs, — a hagyományos viszálykodás sem a legelő, hanem a legeltetés joga felett folyt a vajasdi és krakkói lakosok közt, a mi rendszeren azon jogserűtől ered, hogy a krakkóiak minden bebiró birtokost a határkoni legeltetéstől eltiltanak azon téves nézetben ringatván magokat, hogy habár bebiró birtokos is valaki, de a legel-

Mindezen kedvező körülmények, lassanként azon örvendetes helyzetet teremtették meg, hogy az enyedi ref. templom, akkori berendezése mellett, összes híveit csak nehezen tudta befogadni, vagy is helyesebben szólva, híveinek az obajtott kényelmes elhelyezkedést nem nyujthatta. Főiskolai kisebb tanuló, deákok, iparos tanoncok és segédek gyakran egymás mellé kerültek, miből kellemetlen s az isteni tisztelet csendjét zavaró czivódások keletkeztek közöttük.

Karzatról kellett tehát gondoskodni, hova a főiskolában tanuló és az iparos fiatalok elhelyezkedhessenek.

A karzatépítés ügye csakhamar napi rendre is került. Ugyanis a főiskola kurátorai 1748 elején, az egyház konsistoriumához átiratot intéztek, melyben ezt arra bíráják fel, hogy „az ecclesia engedelméből erigáltatnék a templomban valamely szépen készült kar, a melyben mind a predicacio-hallgatás fogantatos lenne, mind pedig a templomnak valami díszére esnék“.

Ezen átiratot az egyház konsistoriuma, késedelem nélkül tárgyalás alá is vette s megállapodásáról a főiskolai gondnokságot az imént említett év április hava 10-óról értesítette.

Ezen átirat másolata kezzeimnél van.

A nagyhirű Dézsi Lázár György akkori enyedi egyik pap fogalmazványa.

Mert ezen átirat a templom karzata kiépítése ügyének kezdeményezési állapotát élénk világításban mutatja fel; de főleg mert ez ama hírneves pap fogalmazványa, méltónak tartom, hogy szóserint közöltessek.

teléhez
holott s
határka
tetést sz
rozatokk
kat fenta
fosztani.
Mert a
után a
attól ké
nének j
letti bü
kihágás,
s így ö
bir, s e
hintik e
A
igazítás
sem hat
egyének
rétek fe
is férné
tagjáról,
tak, véte
tek s eg
az ezen
egyét le
eljárásr
boszánk
pottakat
Me
a többie
eljárason
csolni m
Ez
krakkói
rásuknak
Ez
hajót m
követelté
büntetés
taios elj
To
rétjük, f
határka
nélkül ag
még így
eljárás.
Igy
krakkóiak
egymással

hol lázas
udvari vo
Enyeden.
áthaladó
A túzólt
lökkal vo
kodva eg
—
czára na
György f
hála érte

A v
Excel
Par
Collegium
való széke
szett a N
a' mostar
toriumun
ból, erig
szépen ké
gátás fog
lami disz
ő kglme
gattuk, d
Tanátsbar
Nemes C
propter E
dolog nio
egy alkál
a' kar bo
kon szép
nak is fu
kívül az e
a' kar alá
száros és
viratu
atyánkfai
annak por
a' mellyb
*) E

k a paloták
ek, kecsesek.
edség látsza-
r építése kü-
galól van az
nagyobb és
résztelében
s, nagyszerű

lik meg vala-
hevelt hajó.
indkét végén
kis házikó,
egy egyszé-
a megy le az
epélyes sötét
sikamlanak
a, a csinos
és ügyesen
ne szeltem,
után a szin-
halk csapása
s kikerülése
előttük álló
asa azt a be-
itten min-
tja volna a
osan szólni
ó koldus is
alota lépeső-
gy szőnyeg
centesimoert,
hercegnője
tőztek innen
nygyva fényes
ktárnak, ka-
szúnak és az
Azért olyan
bajos, oly
következik.)

ember 15.
ek rovatában
etk ez tén-
mely az igaz-
annak kiiga-
szolgálhatna
lógult, vagy
dön így ir:
jük, hagyó-
s szerencse-
ljanak, hogy

egyfelől a
holdon felül
i legelőjüket
sem a le-
medi és krak-
tásból ered,
határkoni
ogatrán ma-
de a legel-

nként azon
az enyedi
szes hieit
ebben szölv,
nem nyujt-
tanonczok
miből kelle-
czivódások

va a főisko-
dhessék.
ndre is ke-
z az egyház
zt arra hív-
lm ó b ő l
alam el v
en mind
tos len-
t valami

késedelem
ól a főisko-
hava 10-éről

gy akkori

pitese ügyé-
an mutatja
almazánya,

tetéshez még saját birtokán sines másnak joga, csak nekik, holott sem legelői szabályozás, sem pedig az arányosítás határakra vonatkozólag keresztül vive nincs; mi a legelőt szabályozná, s csak jogtalan képviselő testületi határozatokkal s nagy büntetések kimérésével akarják vélt jogait fenntartani s a más jogosultakat jogaik használatától megfosztani, melyhez pedig nekik éppen semmi joguk sines. Mert a krakkóiak által a vajasdiaknak el adott ingatlanok után a legelő és legeltetési jog is a tulajdonost illetvén, attól képviselői gyűlési határozatokkal eltiltani nem lenne a jogosultak; másfelől pedig a jogtalan legeltetők feletti büntetési jog sem őket, hanem mint mező rendőri kihágás, az illető járási főszolgabíró hatáskörébe tartozik, s így önhatalmu ténykedések, mi törvényes alappal sem bír, s csakis az egyenetlenkedés és viszálykodás magját hintik el a két község lakossága közt.

A mi a folyó hó 5-iki eseményt illeti az is helyreigazítást igényel, a mennyiben azon néhány krakkói, kik sem határpásztorok, sem pedig a behajtásra jogosított egyének nem voltak, nem saját legelőjükről, mert az a rétek felső részén van. — melyhez a vajasdiak nem is férnének, hanem Mélt. Köblös Miklós főszolgabíró ur tagjáról, hová azon marhák legeltetésére beszegődve voltak, vétettek el és hajítottak el. A marhaőrök megverettek s egyiknek ujjassát is abban levő pénzt is elvették, az ezen jogtalan eljárásra összesereglett vajasdiak közül egyet leagyalnak másokra reá lövöldöztek, mely jogtalan eljárásra a sarju gyűjtéssel foglalkozó vajasdiak is felbosszankodva, a krakkóiak után eredtek s az utjában kaptak elverték.

Megengedem, hogy a megverettek talán nem voltak a többiek jogtalan eljárásainak részesei, de a jogtalan eljárásan felbosszankodott szenvedélynek lehet-e parancsolni míg valakin bosszuját ki nem öntheti.

Ezek szerint a jogsértést és verekedést kezdők a krakkóiak voltak s csak az ő jogtalan és brutális eljárásuknak köszönhető a verekedés előidézését.

Ezen eljárásukat tetézték még azzal is, hogy a behajtott marhák tulajdonosaitól 400 frt kár megfizetését követelték s a behajtott marháikat darabonként 5—5 frt büntetés lefizetése mellett adták ki. Ez is krakkói hivatalos eljárás.

Továbbá megintették a vajasdiaknak, kiknek tetemes réjük, földjük és szőlőjük van a krakkói határon, hogy határakra ne merészeljenek lépni; mert személyválogatás nélkül agyonverik őket. S most a vajasdiak nem mernek még jogos tulajdonukba se lépni. Ez is loyális krakkói eljárás.

Igy hintik el a hagyományos viszálykodás magját a krakkóiak, a helyett, hogy békés egyetértésben éljenek egymással. Már most itéljen a közvélemény.

Egy vajasdi.

VEGYES HIREK.

— **Ő Felseje** 22-én délután érkezik Kolozsvárra, hol lázas sietséggel készülnek a fényes fogadásra. Az udvari vonat délután 2 óra 42 perczkor halad át Nagyenyeden, megállás nélkül. Városunk polgármestere az áthaladó király üdvözlésére minden lehetőt megtesz. A tisztlők, 40 főre menő zenekarral, a polgárság zászlókkal vonul ki. Így kell tenni mindenütt. — gondoskodva egyszersmind a rend fenntartásáról.

— **Ő Felseje fogadása Déván**, a rossz idő dacára nagyon fényes volt, roppant közönség élén Pogány György főispán üdvözlé, mondván: hogy „A legmélyebb hála érte párosul ez uttal a hűség és szeretett őszinte

indulatával, midőn ezredéves történelmünk oly sok di-
csőséget hirdető földünkön körünkben fogadhatjuk a régi
dicsőség hatalmas felújítóját, alkotmányunk legfőbb védő-
jét, felséges királyunkat! — A király köszönetét fejező ki-
„a szeretet és hűség ez öröndetes tanúsításáért,“ és ke-
zet nyújtott a főispánnak; — 12 órakor kezdődött a kül-
döttségek fogadása, először az egyházak és katonaság,
azután Hunyadmegye, Aradmegye és Arad város tiszte-
legtek. A király a küldöttségeknek majdnem minden tagját
megszólítással tüntette ki.

— **Hadgyakorlatok Nagyenyeden.** Szeptember
hó 13-án a Nagyenyeden és Tövisen állomásozó hon-
véd gyalogság s 1¹/₂ század honvédszár, 6 ágyuval
kielelítőre, Andrásfy honvéd tábornok vezénylete alatt
igen sikerült dandár-gyakorlatot végzett a Tövis és Enyed
közötti gyönyörű fensíkon. A nagy kiterjedésű terep
közép része jobbra sik, keleti része lankásan ereszkedik
az országot felé s itt mélyebb teknőtől át szelelve
északi és déli szegélyét kiemelkedő hegygerinc képezi,
mely északon lankás, délen meredek oldala völgybe foly-
tatódik. A feladat volt a déli gerincen állást foglalt s
ágyukkal is rendelkező jelzett ellenfél megtámadása s
visszaszorítása. Mondanunk sem kell, hogy a feladat igen
szépen sikerült, mivel kellemes hőmérsékű, kissé cseper-
gős idő kedvezett az értelmesen s kellő nyugodtsággal
vezetett s az egyes tényezők által szabatosan s jó kedvvel
teljesített gyakorlatnak, s nagy számmal kisereglett néző
közönségnek is kedvező alkalmat adott a nyitott környék
áttekinthető területen a harc fejlődésének minden egyes
mozzanatát figyelemmel kísérni s meg is érteni. A jel-
zett ellenfél a déli gerincen állította fel csatárláncát s
egy kimagasló hegyecsúcsra ágyait. A támadó fél a tövisi
földdandártól alakult s kissé előretolt balszárnyával arcz-
czal nyugat felé fordulva az országot felől igyekezett
feljutni a fensíkra s egyesülni a jobbszárnyával, mely
enyedi csapatjaival észak felől tört elő s 4 ágyuját az
északi gerinc keleti végén az ellenséges ütegekkel szem-
ben állította fel. Mint rendszeren az ágyuk bömbölő zenéje
képezte a nyitányt, mit csakhamar követett a gyalogság
előretörő rajvonalaik ropogó gyors tüzelése. Fél óra
alatt egy vonalba jutott a támadó fél két szárnya s ne-
hány percznyi szünet után megélték a hosszú, kis-
körben előnyomulók gyors tüzelése s mindenfelől szurony
erdők közeledtek a védők harcvezetői felé. Megfújták a
riadót, hurra-kiáltásoktól visszhangzott hegy és völgy, s
mikor már oly közel voltak az ellenfelek, hogy már-már
a szuronytusa kezdetét lehetett várni, a táborkar kürtöse
megadta a jelt, mely az előnyomulást megszüntette, s
együttal a gyakorlat végét jelezte. Egy órai pihenés után
az ellenfelek hadállást cseréltek. Az egyesült jobb- és
bal szárny a déli gerincen foglalt állást s innen toltá
egymásután hadoszlopait észak felé, hol Hábrovsky hon-
véd ezredes gyér csatárláncát 2 ágyuja, s 1¹/₂ század
lovassága jelképezte a szilárd állásban várakozó ellenfelet.
Ez alkalommal a legszebb renddel történt a felfejlődés, elő-
nyomulás s az ellenfél hurralásainak erőszakolása. Ez
alkalommal egy huszár támadás is történt a védők ré-
széről. Huszárjaik bravurral csaptak a támadók bal-
szárnyára, hogy gyors előnyomulásukat kissé késleltessék
de egy pár sortűz elég volt, hogy gyorsan visszaforduljanak
s azután egy előfok védelme alatt nyugodtan várják be
a küzdelem végét, melyet heves ágyu és puskatűz s
szurony roham előzött meg. A szépen sikerült harcjáté-
knak, mely a modern harcvezetői modorról jó képet
nyújtott az avatatlannak is, 2 óra felé volt vége. Avatá-
lanok pedig meglehetősen számmal voltak mindkét tábor-
ban, különösen a szép nemből, kik feltűnő gyakran kértek

felvilágosítást az elfoglalandó legelőnyösebb pontok s az
utközvet egyes jelenetei felől, s a végett mindig a leg-
nyalább tiszt urakhoz fordultak, kik szives előzékeny-
séggel adták meg mindannyiszor a kellő utbaigazítást.
Megtörtént a néző pontok gyakori változta'ásakor, hogy
tisztelt publikumból egyik másik a legherebb puskatűz
közé került, nem történt ugyan senkinek semmi baja,
de sokan érezhették különösen magukat, mikor a baka
urak kiváló kedvteliséssel vették őket czélba, s elgondol-
ták, hogy mi lenne most, ha a dolog igazán komolyan
menne? Így azonban mindenik örült, hogy a harc he-
vélyeiben részesült, annak veszélyei nélkül. Folyó hó 14-én
hasznolt gyakorlatok folytak Közép-Orbó körül. 15-én pi-
henés. 16-án reggel az összes honvédség és tűzérsg
utra kelt Déva felé, hogy a király szeme előtt lefo-
lyandó gyakorlatokban részt vegyen, s kiképezettségét be-
mutassa.

— **Gyászhr.** Id. Gáspár János kir. tanácsost s
Alsófőhermegye kir. tanfelügyelőjét súlyos vesztesség érte.
Szeretett neje, Bogdán Julianna élete 67-ik, holdog há-
zassága 40-ik évében hosszas szenvedés után e hó 10-én
jobbélre szenderült. A közszertetben s általános tiszte-
letben részesült mivel lelki derék nő ravatala felett Szi-
lágyi Farkas tartotta az imát s dr. Bartók György a gyász-
beszédet. A polgári dalkör s a theologiai ifjúság dalkara
felváltva énekelte a megható gyászdalokat. A díszes ko-
szortukkal elhalmozott koporsót díszes és népes résztvevő
közönség kísérte a magyarutca végéig, hol a koporsó más
szekerre áttéve Maros-Csucsra szállított, hol a ta-
metés e hó 12-én a rokonok s környékbeliek jelenlétében
történt meg. Részvétellel osztoznak a család bánatában.

— **Árkedvezmény.** A m. keleti vasút vonalain 5
felseje Kolozsvárt időzése alkalmából e hó 21-én kezdve
8 napig érvényes menetérti jegyek fognak kiadni 50%
árkedvezmény mellett.

— **Kinevezés.** Főispán 5 Méltósága — mint hall-
juk — Dr. Bláha Gábort nevezte ki verespataki járási
orvosnak.

— **Beiratás.** Az iparos iskolába a beiratás 1887/8.
tanévre szept. 15-ike óta foly, felhívotnak mindazon ta-
nulók, kik ez ideig be nem iratkoztak, hogy magokat
vasárnap szept. 18. d. e. 9 órán, délután 3 órán kezdve
mulhatatlanul beirassák. Nagyenyeden, 1887. szept. 17.
D a n c s S a m u, igazgató.

— **Esőzés.** A tartós szárazságot, mely a legelőket
leperzselt e hó 14-ike óta nyári záporok váltották fel a
hőmérséklet állandó melegség mellett, mire a fejlődés
hátra maradt szőlőnek még jó sokáig volna szükséges, hogy
alkalmas bor váljék belőle.

— **A nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület** gyümölcs
iskolája mellé kertészházat épített, mely nemsokára fedél
alá kerül.

— **Csóka Sándornak** a székesfehérvári téli évadra jelesen
szervezett dráma, vigjáték, népszínmű és operetta-társulata — leg-
közelebbi ideérkezvén — esztőtörökön, 1887. évi szeptember hó 22-én
„Egy csepp méreg“ című kiténő új színművel nyitja meg elő-
adásai sorozatát. A színtársulat névsora: Breznay Géza, operette-houffo,
jellemzés és komikus. (Rendező.) Balzai Sándor, drámai és ke-
délyesapa. Csóka Sándor, igazgató Deréki Antal, jellemzsi-
nész (titkár és rendező.) Gyarmathi Gusztáv, lyrai szerelmes, bonvi-
vant. Juhász Sándor, népszínmű énekes és operette-bariton. Riez
Gyula, operette tenorista. Rónay Gyula, hős és jellemzerelmes. Tol-
lagi Adolf, operette és burleszk-komikus. Zendy Mihály, segédapa
(ügyelő) J. Pajor Ágnes, operette coloratur énekesnő. Bácskay Julcsa,
oper. és népszínmű énekesnő. B. Szöllősy Ilon, oper. és népszínmű éne-
kesnő. Váci Vilma, oper. alt- és komikáné. Almásy Julia, oper. és
soubrette színésznő. Breznay Anna, drámai és társalgási hősnő. R.
Balogh Etel, drámai szende és vigjátéki naiv színésznő. Breznayné,
Rózsa, drámai és társalgási anya. Szirmainé, Teréz, vigjátéki és nép-
színműi anya. A fenti névsor eléggé bizonyítja, hogy társulatom min-
den szakmára a vidéki színészet jelesebb tehetségeiből van szervezve
és a midőn egyszersmind igérem, hogy válogatott újdonságokból és a
színműirodalom kiválóbb termékeiből összeállított műsoromat, díszes
kiállításban, gondos rendezésben színrehozhatni legfőbb törekvésem
leend, a legmélyebb tisztelettel kérem e város lelkes közönségét, mely-
nek körében a multban már feledhetlen napokat volt szerencsém tölteni,
kegyeskedjék azon engem, mint társulatomat azon meleg pártfogásban
és bizalomban részesíteni, mellyel a multban is kiténteni méltónak
talált. Nagyszámú társulatom némi bízottására 12 válogatott színmű-
vekből és operettekből álló bérletet nyitok és minden igyekezetemmel
oda fogok törekedni, hogy t. bérletűnnek jó előadásokkal és újdonsá-
gok színrehozatalával kedveskedjem. Bérlet-ár 12 előadásra: Körzék
8 frt. Zártkör 6 frt. Bérletet lehet nálam személyesen, ki is előleges
intézkedéseim végett már itt időzöm. Ideiglenes lakosom: „Hattyu
szálló“ 14. szám alatt. Nagyrabecsült bizalmukat és kegyes párt-
fogásukat ismételtén kérve, — maradtam kiváló tisztelettel, Nagyeny-
den, 1887. szeptember hó 15-én. Alázatos szolgálók: C s ó k a S á n d o r,
színiigazgató.

— **A nagyenyedi szesz és pálinka regale-bérletét** Glück
A. vette ki, 13,004 frt bérért. Mennél több a jövedelem, annál in-
kább várhatjuk a népoktatás fejlesztését s a város szépülését, mert az
alap nagyobb része e czélra van szárván.

— **Az 1848-ik évben Magyarigenben és Sárdon**
vértanui halált szenvedett magyarok közös sírjához eme-
lendő emlékkő felállítása czéljára Gyulafehérvárt nagysá-
gos Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester ur összesen
54 frtot gyűjtött. Midőn a magyarigeni emlékkőre adott
34 forint átvételét nyugtázzuk: fogadják, egy a lelkes
gyűjtő, mint az áldozatkész adakozók, az érdekelteknek
halás köszönetét! — Magyarigenben 1887. szept. 9-án
N a g y K á r o l y biz-pöntárnok. L u k á t s f f y V i k t o r
emlékkő bizottsági elnök.

— **A test ápolása és tisztántartása** az egészség
egyik főkölléke. E czélra legalkalmasabb a Brázay-féle
valódi sósborezses, melyet a fővárosban ily czélra majd
minden házban használnak. E sósborezses a legjobb fej-
mosó szer, mert erősíti a fejedőket és eltávolítja a
korpát. Száj- és fogtisztító szerül is nagyon használják,
mert a fogakat kitűnően tisztítja, a foghúst erősíti és a
szájbűzt megszünteti. Pórsenések és lábizzadás ellen pedig
épen hatásos. E kiténő háziszert minden nagyobb fűszer-
kereskedésben és gyógyszerárban kapható.

*) Egyháztanós.

Excellentiátok és Nagyságtoknak
Nagy Enyed 10 Aprilis 1748.
alázatos kész szolgáló
a Nagy Enyedi Ref. Consistorium.
*) Br. Alvinczi Gábor gubernialis secretarius.

(Folytatása következik.)

CSARNOK.

Vizaknai sajátságok.

II.
(Vége.)

Nevezetes volt egy öreg városi hivatalnok a német tudományáról.

Ha kérdezték tőle, hogy tud-e németül? rendesen azt felelte, hogy „schreiben ik kanisz noch, aber reden isz a pizli zu viel“, vagyis, hogy írni, azt tud meg lehetősé, de a beszéd, az már kissé nehéz feladat neki. Ha azonban jó kedve volt, beszélt mégis németül, de aztán nem is volt ember, a ki komolyan tudta volna hallgatni. Egyszer felmegy egy szebeni fürdővendég a városházához s benyitva az öreg ur szobájába, kérdezi, hogy hol találhatná meg a rendőrkapitányt? Az öreg ur azt feleli, hogy: „hoch“ azaz: fönt az emeleten. A német nem értvén meg a feleletet, a polgármester után kezdett kérdezősködni, mire az öreg ur mérgesen felelte, hogy: „auk hoch“.

A méterrendszer behozatalának idejében történt, hogy egy civis elküldi a szolgáját borért; — s így szól hozzá: te, most már nem kupával mérlek többet a bort, hanem méterrel. Érted-e? Menj el tehát s hozz nekem három decimeter ó-bort.

A régi-régi vizaknai bíró így ítélte volt egy lopási ügyben: te hozz két tanut, a ki látta a lopást, mondá a panaszlónak, te pedig vádolt, kettőt, a ki nem látta.

Ugyanehez a bölcs bírónak fordul egyszer egy atyafi s bepanaszol egy másik civist, hogy az boszúból lefűrészelte a bajuszát. A bíró felüti a törvénykönyvet s keresi az alkalmas paragrafust; végre boszusan mondja a panaszlónak, hogy menjen haza; bajuszfűrészelésre nincs paragrafus a corpusjurisban.

Egy félig bolondos civis, a ki nagy kedvelője a tudományoknak, nagyszerűen disszertál a holdfogyatkozásról s elmondja a bámulónak, hogy ő ennyiszor, meg ennyiszor látott nemcsak hold, hanem teljes napfogyatkozást is, s hogy minek a következménye az? S bácsi, az egész város leghumorosabb embere, meghallja ezt s miután jól megdicsérte volna a civist tudományáért, kéri tőle, hogy éjnap-egyenlőséget látott-e már, mert ez nagyon szép dolog. A civis mondja, hogy hallott róla, de sohasem látta. No nézze csak meg, mert igazán megérdemli; épen holnapután lesz, megnézheti a kalendariumban is.

S a civis egész éjjel leste az éjnap-egyenlőséget. Egyszer — a régi jó időben — ellopták volt a város ládáját; s három nap múlva visszahozták; s egy levelet tettek bele a csempészek, a melyben jól lefordíták a hatóságot, hogy hát szegény, gyalázat, hogy a város ládája teljesen üres volt! Sohasem lehetett rájönni, hogy kik voltak a mesterek, a kikben úgy kifejlődött a „galgenhumor“!

És most jellemezzük pár szóval az egész vizaknai magyarságot.

Számos derék tulajdonsága van a mi népünknek, melyek közül legelső a vallásosság. A vizaknai magyar — akár református, akár katolikus — rendesen eljár ünnepeken a templomba — sőt az öregek hétköznapi reggel is — s buzgón énekl a szent zsolozsmákat; jól esik az embernek ezt tapasztalni épen a mostani viszonyok között, a mikor a legtöbb helyen tömve van a kocsmák s a vallás hajléka kong az ürességtől.

Jó hazafi is a vizaknai magyar; a múlt századok véres harczaiban ép úgy áldozta életét és véréát a hazáért, mint a legutóbbi dicső szabadságharczban, s lassan-lassan megérti a kor intő szavát is, hogy nem karddal védjük meg többé kizárólag a hazát, hanem tollal s hogy a műveltség az, a mi nagygyá teszi a népeket; csak hogy nincsen segítő kéz, a mely segédet nyújtva, a haladás útján előre mozdítsa lassan haladó népünket; az erdélyi közm. egyesületbe vetjük reményünket, hogy talán majd csak segédkezet nyújt nekünk is s segít egy kisdödvő megalapításában, a mely itt nálunk égetően szükségessé vált immár.

A gyermek — ha kissé nagyobb — a mi jót tanult az iskolában, mind elfelejti a szünidő alatt s elrontja a kisebbeket is; migha volna valaki, a kinek gondozásába ajánlhatná gyermekét a mezei munkát végző anya, biztos lehetne arról, hogy gyermekéből derék becsületes, művelt polgár, vagy polgárnő lesz, mert már meg van adva hozzá a biztos alap, a mi mindenben a legfőbb.

Főczélja volt rövid ismertetésnek: a vizaknai magyarságot a maga valódiságában bemutatni a megye közönségének; sine ira et studio igyekeztem elmondani róla — dióhéjba szorítva — mindazt, a mit érdekesnek és érdemesnek tartottam a följegyzésre; hogy elértem-e célomat, azt megítélni az érdemes olvasó közönség joga.

Szócs Géza.

KÖZGAZDASÁG.

Pártoljuk a magyar ipart.

A magyar ipar fejlődésének áldásos hatását uton utófélen van alkalmunk tapasztalni. Mig egyrészt azon tapasztalatra jutunk, hogy egyes gyártmányaink itthon nagyobb kelendőségnek örvendenek, mint annak előtte, azon örvendetes tény is konstátálhatjuk, hogy azok kezdenek külföldön is tért hódítani. Jelöl annak, hogy jószág és olesőség tekintetében a külfölddel a versenyt kiállják. Ezt tapasztaltuk egy a Thury János és Fia tulajdonát képező gyártelepében tett sétánk alkalmával. A derék magy. házi ur szeretetre méltó kalauzolása mellett bejárva az egyes műhelyeket. Thury János fuvó, harang és ércöntőde gyára, melyet még 1848-ban alapított Pozdech József sok érdekes látni valót tárt elénk. A magyar ipar óriási haladásáról már maga a gyár magas színvonalu berendezése is tesz tanuságot. A megtekintésre érdemes a legújabb szab. katonai tábortűzhely. Az egész készülő kis tér fogatra szekrény alakba tolató össze, és 1 ember által kezelhető; ennek méltó ellen, darabja a könnyen szállítható tábortűzhely, mely hadseregünknek nagy szolgáltatást tenni van hivatva. A gyár

nagyon foglalkozik kovács, nagyszerkovács, bádogos, rézműves és egyáltalán minden iparos szerszámok előállításával. A gyártelep második udvarát a harangöntészet foglalta el. E téren nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is találkoznak e cég gyártmányai. Thury nemcsak mint üzletember, hanem mint bpesti polgár is előkelő helyet foglal el. A törekvéseiben való elimerést bizonyítja ama számos kitüntetés, melyet minden kiállításon nyert. Thury a többek közt a koronás arany érdemkeresztnek is tulajdonosa.

NYILTTÉR*)

Közgyűlési meghívó.

Az „alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület“ belügyminiszterileg láttaozott alapszabályai értelmében folyó 1887. évi október hó 2-án délután 4 órakor tartja meg

Első Rendes Közgyűlést

Gyulafehérvárt, melyre a tagok és a közönség külön meghívók és falragaszok útján is meg fog hivatalni.

A közgyűlés tárgysorozatát fogják lépezni:
Az ügyvezető bizottság működéséről beszámoló jelentés.

A közgyűlés részéről felmentés megadása s a bizottság leköszönése.

A tisztlak és a választmány megválasztása.
Egyéb tárgyak és indítványok.
Gyulafehérvárt, 1887. évi szeptember 11-én.
Közgyűlést előkészítő kiküldött bizottsága:

Rainay Ignác, Reiner Zsigmond,
id. elnök. jegyző.

Dr. Todor József, Dr. Csery Béla, Pál István.

Az egyesület bizottsága mindenről beszámolni lévén kénytelen, — felkéri mindazokat, kiknél még gyűjtőlevelek vannak, hogy azokat akár aláírva — akár aláíratlanul minél előbb beküldeni sziveskedjenek.

A közgyűlésen szavazati és szólási joggal csak azok bírnak, kik az egyesületbe legalább a közgyűlés napjáig belépnek.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

FELELOS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KAROLY
SZILÁGYI FARKAS TÜRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

HIRDETÉSEK.

BETHLEN-UTCZÁBAN

3 szoba, konyha, kamara

KIADÓ!

Értekezheti:

Bisztritsány Lajosnál.

En, Csillag Anna

185 ctm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam föltalált kenőcs 14 havi használata után nyertem, mely megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövést és erősíti a hajbort, uraknál elősegíti egy teljes erős szakállnövést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakállnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megőrzi a korai őszüléstől a legmagasabb korig. Egy köcsög ára 50 kr, 1 firt, 2 firt. Postával küldés napoként a pénz előleges beküldése, vagy postautánvétel mellett az egész világba.

CSILLAG és TÁRSA,
BUDAPEST,
király-utca 26.

12-20

<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>	<p>FIGYELMEZTETÉS! Mivel sósorszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak van kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimre kék nyomokban saját házam külső alakját veszem föl, védjegyként. A palaczkok és a dugók olomkupakjai czéggfelirattal vannak öntve.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>
<p>Kitűró háziszer csusz, szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bémulások stb. ellen. A legjobb fog és szájtisztító szer. Fejmosásra nagyon ajánlatos és elterjedt, különösen ajánlatos a kenőgyűrű gyógymódra (massage.) Ára a kis üvegeknek 40 kr. a nagyobbiknak 80 kr.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p> <p>FIGYELMEZTETÉS! Kapható Budapesten Brázay Kálmán Múzeum-körút saját ház; továbbá Nagyenyeden Winkler J., Czirner J., Vásárhelyi K., Ungertpek M., Bisztritsányi L., Obert J., Wekxler F., Kovács J. és Pattantyus A. Balázsfalván Schissel K., Törvisen Slatkovich J. uraknál. 1-12.</p>	<p>Nehogy a közönség gyenge utánzatok által félrevezethető legyen figyelmeztetem, hogy palaczkaim czéggfelirattal vannak öntve és az itt látható védjeggyel ellátva. Használati utasítás mellékeltek.</p>
<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>	<p>Védjegy 319. és 320 szám.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>

POZDECH JÓZSEF UTÓDAI

THURY JÁNOS és FIA

I. magy. fuvógyár, harang és ércöntőde, szab. harangfelszerelés- és nagyszerkovácsság.

GYÁR:
— BUDAPEST, —
KÜLSŐ VÁCZI UT 44. SZÁM ALATT (AZ OSZT. MAGYAR ÁLLAMVASUT INDÓHÁZA KÖZELÉBEN.)
RAKTÁR: BUDAPEST, VI. GYÁR-UTCZA 22. SZÁM.

Elvállalunk minden nagyságu harangok öntését, azok szab. rendszerünk szerinti felszerelését, régi morderra szerelt harangok átszerelését és minden e szakmába vágó munkát, a legjutányosabb árban.

A Pozdech-féle harangfelszerelési rendszeren lényeges javításokat eszközölve e felszerelésünkre 1884. ápril havában szabadalmat nyertünk, harangjaink most mind a mellett, hogy egészen kilendülnek, oly könnyű járatauk, hogy pl. egy 40 mázsás harangot egy 12 éves gyermek minden megerőltetés nélkül kezelhet, harangjaink használat alatt a toronyban legesekélyebb rázkódást sem idéznek elő. Ajánljuk kovácsolt vasból készült harangállványainkat. Előnyük, hogy vasállványon függő harangok hangja sokkal terjedelmesebben, csengőbben ömlik ki, mint a faállványon elhelyezetteké, tűzveszély esetén pedig a harangok mentve vannak a lezuhanástól. Ajánljuk a legjobban készült fuvó és tábortűzhelyeinket, üllők, satuk, furógépek, ugy minden kovács, lakatos és rézműves szerszámainkat és különösen szolid gyártmányu emelő hévéréinket.

Kölségvetések és képes árjegyzékek ingyen, bérmentve.

1-6

Szerk...
A KIA...
lap...
köz...
K...
Wokál...
az elő...
bér...
Kész...
A

A ré...
szept. hó...
nepet ült...
s melynek...
erdélyi ré...
jutott ugya...
kedő váro...
csően ura...
magyar k...
falai köz...
nás király...
azzal az...
magyar n...
rálya irán...
Kolo...
fájdalom...
magyar k...
egy egész...
vében ke...
sággal ke...
szó, mily...
megilleti...
háta meg...
röl jelenb...
gyarorszá...
szerencsés...
csülettel...
irigylésre...
öt elsőre...
Midő...
régii buzo...
a haza fü...
gáért die...
diszbe ö...
Kolosvárt...
fogadják...
háját a k...
az egysz...
be az ors...
dásán ó...
tisztelőre...
fakadó...
Sőt...
koronás...
Kolosvárt...
adták ann...
koronás k...

Felfog